

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ

2.1.2 ความหมายของการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2.1.3 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.4 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.5 มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

2.1.6 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.7 แนวทางการสร้างระบบคุณภาพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการ วิธีการบริหาร และการจัดการที่มีคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยความเชื่อมั่นนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาข้อเท็จจริงหลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ, 2544ข: 2) การประกันคุณภาพเป็นการสร้างความมั่นใจโดยมีมาตรฐานป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ

และขึ้นดำเนินงานจนถึงที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากนี้จะมีการนำผลการประเมินในทุกชั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผน ออกแบบ และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ 2544จ : 7)

เมอร์กาทรอยด์และมอร์แกน (Murgatroyd and Morgan) (อ้างถึงใน สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ 2544จ : 7) ได้จำแนกของการประกันคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพอย่างชัดเจนในบริบทของการศึกษา มีลักษณะ 5 ประการดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานจะต้องประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาคไม่มีข้อยกเว้น โดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวน

(Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา สรุปได้ตามแนวคิดในการประกันคุณภาพที่ได้มีการพัฒนาและส่งเสริมเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีการดำเนินการ 3 ชั้นตอนดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินภายใน โดยการประเมินตนเองขององค์กร และการประเมินภายนอก โดยองค์กรภายนอก

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554ข : 11-12) ได้ให้ความเห็นว่า อย่างไรก็ตามการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3 ชั้นตอน คือ

1. การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

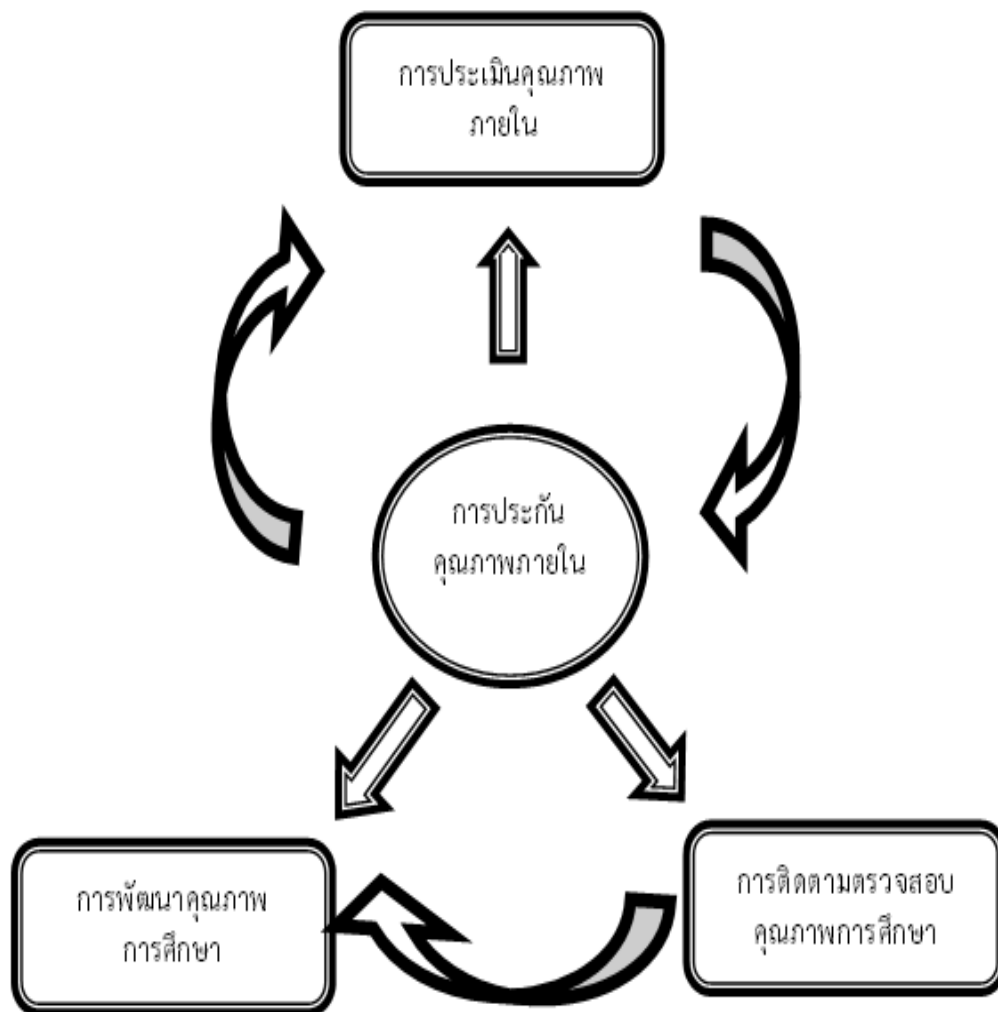
ทั้งนี้ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนากิจกรรม/โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มีความเป็นไปได้และสำเร็จผลในเวลาที่เหมาะสม

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำรายงานติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อตรวจสอบความก้าวหน้า สถานศึกษาจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่แสดงแนวโน้มผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียนและการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี มีวิธีเก็บข้อมูลที่ไม่ยุ่งยากและเกิดการปฏิบัติจริง ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงแนวโน้มผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาได้ไม่ควรจะน้อยกว่า 3 ปีการศึกษา ดังนั้น ครูทุกคนต้องสามารถแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ เรียงรายบุคคล รายห้องเรียน รายชั้น รายกลุ่มสาระ จนเป็นข้อมูลรวมระดับสถานศึกษาได้ หรือโครงการอื่นๆที่สถานศึกษาดำเนินการต้องสามารถตอบได้ว่า เหตุใดจึงเพิ่มกิจกรรมใหม่ขึ้นหรือปรับลดกิจกรรมบางอย่างลง ข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้จะถูกนำไปสรุปรายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางพัฒนาต่อไป

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีกำหนดมาตรฐานการศึกษาการจากระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้ง “สร้างความสำนึก” ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็น “ความรับผิดชอบร่วมกัน” ของทุกคน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นคำที่มีความหมายกว้างมากแต่ในระดับสถานศึกษานั้น แท้จริงแล้วคือหน้าที่หลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนโดยมีคุณภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นเป้าหมาย ซึ่งในปัจจุบันกำหนดในรูปของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ฉะนั้น ในการคิดกิจกรรม/โครงการหรือพัฒนานวัตกรรมใด ต้องสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนได้ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องเกิดจากผู้ปฏิบัติงานทุกคนทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานร่วมกันได้ดี รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน เลือกลงแนวทางที่ดีที่สุด ยอมรับผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน และพร้อมที่จะแก้ไขให้ดีขึ้นดังแผนภาพ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ที่มา: สำนักทดสอบมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554)

กล่าวโดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการให้ทุกภาคส่วนได้การกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความมั่นใจในองค์กร โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและและมีตัวมาตรฐานขององค์กรเป็นตัวรองรับ

2.1.2 ความหมายของการประกันคุณภาพทางการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2542ก:8) อธิบายว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mechanical Process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันแก่ผู้เรียน

ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 41) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ การบริการ การบริหารและจัดการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวมคือ การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) อธิบายว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินการของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2541 : 2) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพทางการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ซึ่งได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้วจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อุทมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2544 : 1) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการให้หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐาน

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นประกันได้ว่าผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

2.1.3 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

โลกแห่งยุคปัจจุบันเป็นยุคไร้พรมแดน ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่เผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนเป็นคนรู้จักคิด วิเคราะห์รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงขบวนการกลไกและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง กรมสามัญศึกษา (2542ข : 2) มีความเห็นว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่า คุณภาพการศึกษาของไทยยังมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในระหว่างเขตเมืองกับชนบทและภายในเขตเมืองเองก็มีสถานศึกษาเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ได้รับความนิยมและการยอมรับเป็นพิเศษ โดยภาพรวมแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า

1. ผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีคุณภาพเท่าที่สังคมพอใจ จนแสดงออกถึงการไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม
2. ยังไม่มีมาตรการกลางที่สถานศึกษาต่างๆพึงมี พึงประสงค์และพึงผลิตให้ได้ผลเท่าเทียมกัน ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. มีความสับสนและขาดสภาพสมดุลของแนวคิดต่างๆเชิงนโยบาย เช่น การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ การควบคุมจากส่วนกลางและการให้สถานศึกษาเป็นอิสระหรืออยู่ในความดูแลของท้องถิ่น สัดส่วนการบังคับวิชาเรียนและการปล่อยให้เลือกเรียนเสรี ความเข้มงวดและความยืดหยุ่นในมาตรฐานความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม
4. ขาดมาตรฐานที่กำกับติดตามให้สถานศึกษาดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติต่างๆ ตามแนวทางใช้หลักสูตรให้ได้ผลสำเร็จอย่างจริงจัง

5. ขาดแรงจูงใจหรือเสริมแรงเพื่อการยกย่องให้เกียรติ ให้รางวัลความก้าวหน้าตามระบบตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูที่มีผลปฏิบัติงานสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ

กรมสามัญศึกษา (2542ง : 3) เห็นว่า เพื่อเป็นหลักประกันว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องสนองความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของคนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมในปัจจุบันและอนาคต จึงต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณค่าอย่างแท้จริงได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 2) เห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติสุข มีสิ่งแวดล้อมดียิ่งขึ้น เศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามภาระความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้ให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดไว้ในมาตรา 47-51 ซึ่งมีดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 14)

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่ประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินภายนอกของสถานศึกษานั้น

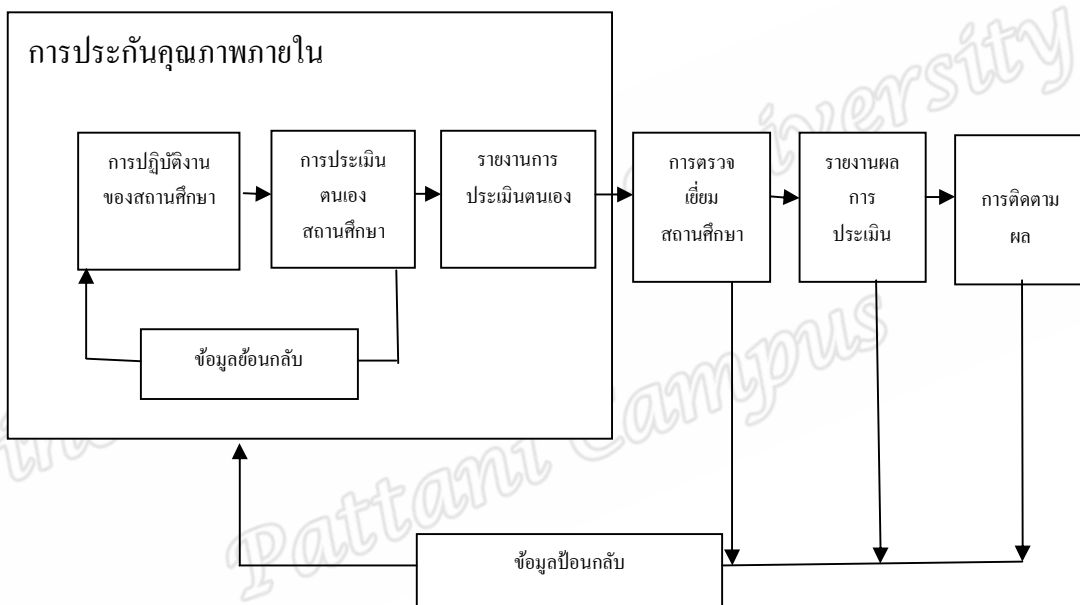
มาตรา 51 ในกรณีที่มีการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544 : 3) ได้ให้ข้อสรุปว่า สถานศึกษาจะต้องพัฒนาการจัดการศึกษาของตนและแสดงความรับผิดชอบให้ประจักษ์แก่สังคมว่า สถานศึกษาสถานศึกษามีประสิทธิภาพ 2 ประเด็นหลักต่อไปนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานอย่างแท้จริง
2. สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานอย่างแท้จริง

สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 43) ให้เห็นถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อยืนยันผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ทั้งยังมีการตรวจสอบผลงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง สาธารณชน ได้รับทราบ ส่วนการประเมิน

คุณภาพภายนอกเป็นการประเมินต่อเนื่องจากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อเป็นการยืนยันผลการประเมินคุณภาพคุณภาพภายในของสถานศึกษาและประเมินศักยภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานว่ามีคุณภาพอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่สถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายนอกมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายนอกที่มา: สมคิดพรมจัญญ์ (2544)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554จ : 1) เห็นว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถเข้าสู่การแข่งขันเวทีโลก จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และสามารถเทียบเคียงสมรรถนะได้กับมาตรฐานนานาชาติ การประกันคุณภาพจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง กิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหารสถานศึกษา เพราะการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อให้หลักประกันกับภาคประชาสังคมว่าผลผลิตที่เกิดขึ้น คือคุณภาพเป็นไปตามเป้าของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้แล้ว การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกระแสหลักของสังคมที่ต้องการเปลี่ยนเป็นสังคมคุณภาพ (Quality Society) ซึ่งการดำเนินการต่างๆ ของทุกภาคส่วนของสังคมต้องเน้นให้เกิดระบบคุณภาพ หากสังคมคู่แข่งดำเนินงานมีคุณภาพดีกว่าแล้วผลผลิตของสังคมก็จะเป็นที่ต้องการ การแข่งขันจึงเกิดขึ้นจากระบบดังกล่าวซึ่งระบบการศึกษาก็ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับระบบของสังคม ดังนั้นกระบวนการปรับตัวเพื่อเข้าสู่คุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายที่มุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้สามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักทดสอบมาตรฐาน สำนักงานงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554จ : 2)

จึงสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความจำเป็นและสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พร้อมกับข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่อนาคตที่ดีของประเทศ และประชาชนไทยต่อไป

2.1.4 ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

กล้า ทองขาว (2544 : 28 -29) ให้ความเห็นว่า หากจะมองจากกรอบของการประกันคุณภาพภายใน ความมุ่งหมายหลักของการประกันคุณภาพการศึกษาจะเน้นความเป็นไปเพื่อกระทำ ความกระจำแก่ประชาชนผู้รับบริการให้มีความมั่นใจว่า ทุกคนในสถานศึกษาได้ทำงานเต็มกำลัง เต็มความสามารถ เพื่อให้บริการและสร้างผลผลิตของการศึกษาให้มีคุณภาพ เป้าหมายของการประกันคุณภาพภายใน จึงเป็นไปเพื่อการปรับปรุงตนเอง ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายในน่าจะมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานความต้องการขั้นต่ำ (Minimum Standard requirement) ของแต่ละสถาบัน การนำ นโยบายการประกันคุณภาพภายในสู่การปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาจะให้ความสำคัญ 4 เรื่อง คือ

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) กล่าวคือ ตามปกติสถาบันอุดมศึกษาจะใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการกิจ เช่น แผนพัฒนาการเรียนการสอนแผนงานวิจัย แผนบริหารงานวิชาการและแผนงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เครื่องมือในการดำเนินการกิจที่

จัดทำและดำเนินไปเพื่อสนองปณิธานของสถาบันที่ปรากฏให้เป็นแผนงาน โครงการหลักสูตร หรือ โปรแกรมการศึกษาต่างๆ ของการศึกษาทั้งหมดจะต้องได้รับการควบคุมให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน

2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) คือกระบวนการค้นหาหลักฐานหรือร่องรอยการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยกระบวนการศึกษา ค้นหาข้อมูลหลักฐานเพื่อการตรวจสอบ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาที่เรียกว่า การศึกษาเพื่อการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self-study Report หรือ SSR) การศึกษาและการจัดทำรายงานการศึกษาตนเองมีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาคำแนะนำตามแผน ค้นหาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานงาน แสวงหาจุดแข็ง ในการปฏิบัติที่ควรได้รับการส่งเสริม แสวงหาจุดอ่อนของการทำงานที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข แสวงหาแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่าได้ทำอะไร มีปรากฏที่ใด ในลักษณะใด และสามารถแสดงผลเชิงประจักษ์แก่ใครก็ตามที่ต้องการทราบผลการดำเนินงานของสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรหรือผู้ตรวจสอบคุณภาพจากภายใน ภายนอก หรือ สาธารณะ

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) คือการพิจารณาคูณค่าของผลการดำเนินงานโดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนด ตามประเภทและลักษณะตัวบ่งชี้ ซึ่งเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในอาจใช้เกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์ที่กำหนดโดยองค์กรประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยอาจกำหนดจากเกณฑ์เป็นพิสัย (Range) เพื่อกระตุ้นให้มีการพัฒนา

4. การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement) เป็นกระบวนการที่สถานที่ศึกษานำผลจากการรายงานการศึกษาตนเอง และรายงานการประเมินตนเองไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในองค์ประกอบและดัชนีที่มีปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7-8) เห็นว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวคิดเพื่อการส่งเสริมและเสนอแนะทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนคือ

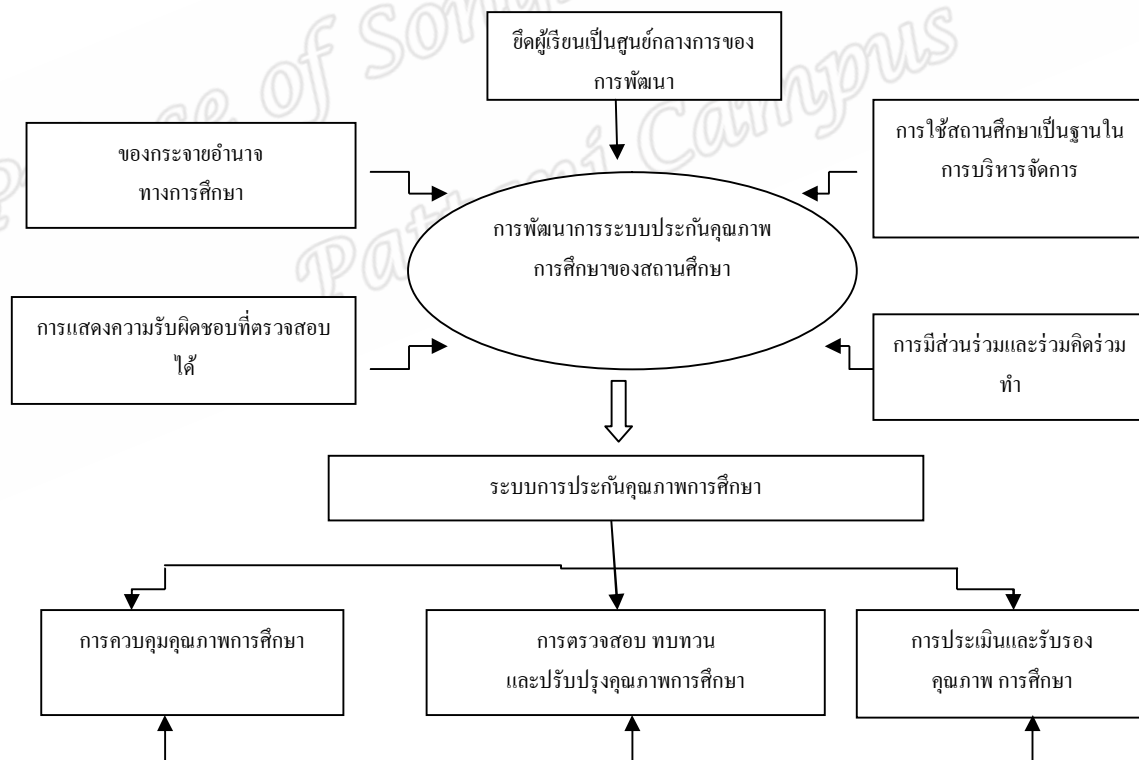
1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือเป็นการประเมินภายใน เพราะเป็นหน่วยงานในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการ

ตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

ธเนศ ขำเกิด (2543 : 72) เห็นว่า แต่ละหน่วยงานต่างพยายามสร้างสรรค์รูปแบบการประกันคุณภาพตามสภาพความพร้อมและความต้องการของตนเอง แต่โดยสาระหลักก็ใกล้เคียงกัน คือ ใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นตัวนำ ไปสู่ระบบการประกันคุณภาพ บนพื้นฐานแนวคิดที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งกระจายอำนาจทางการศึกษา ให้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริการ (School Based Management) ภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาจะต้องแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ภายใต้ระบบการประกันคุณภาพ 3 ระบบ คือ 1) การควบคุมคุณภาพ 2) การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และ 3) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา ดังภาพ 4

ภาพที่ 3 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มา : ธเนศ ขำเกิด (2543)

กรมสามัญศึกษา (2542ค : 8) ได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) หมายถึงกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) เป็นการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานการศึกษา ทั้งด้านผลผลิต (Output) ปัจจัย (Input) และกระบวนการ (Process) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) หมายถึงกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด แล้วรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.3 การกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้มาตรการต่างๆในการปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

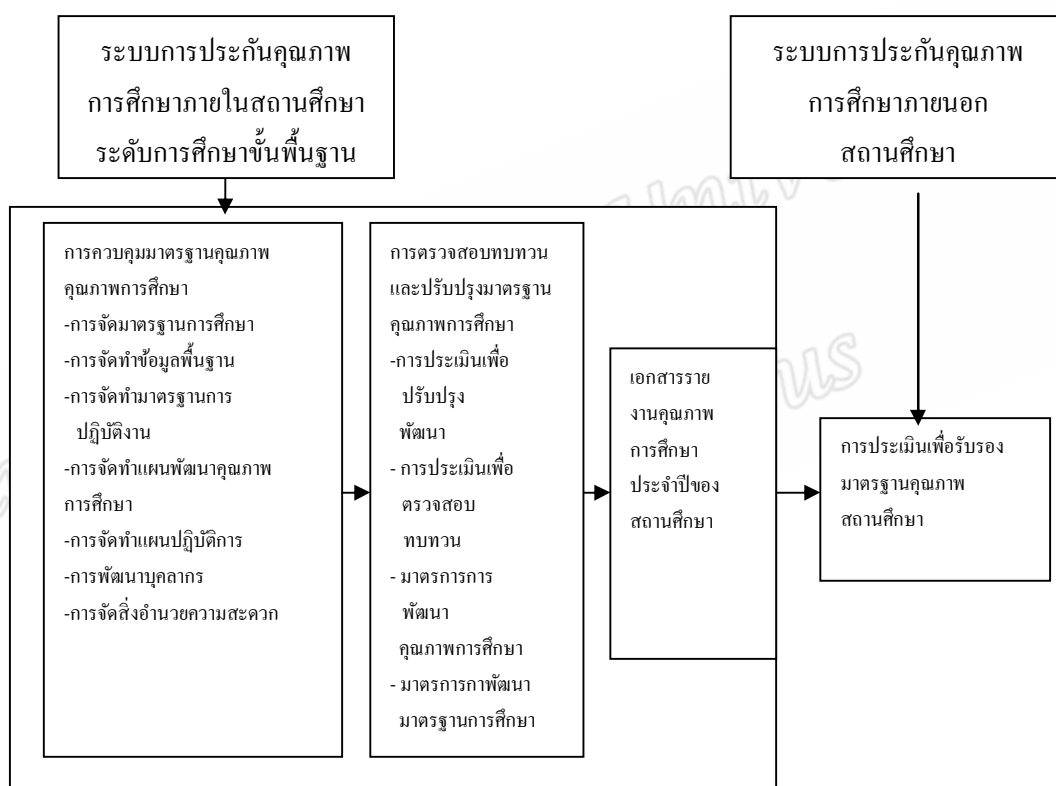
3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Quality Accreditation) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้รับใบรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจาก

หน่วยงานที่ให้กำรรับรอง และให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้กำรรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ในขณะที่จำรูญ เรื่องขจร (2543 : 43-44) กล่าวถึง องค์ประกอบของระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เผยแพร่โดยหน่วยงานทางการศึกษาพบว่า องค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ

1. การควบคุมมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา
2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบหลัก ประมวลได้ตามภาพที่ 5

ภาพที่ 4 องค์ประกอบระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มา : จำรูญ เรื่องขจร (2543) ๖๖

โดยตรงของสถานศกษา ทดการศึกษาเทกบผู้เรียนเหมมาตรฐาน เคยทสถานศกษาจะต้องร่วมมือ กับชุมชน หน่วย โดยอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล สนับสนุนส่งเสริมของหน่วยต้นสังกัด

2.1.5 มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สมคิด พรหมจ้อยและสุพัตร์ พิบูลย์ (2544 : 25) กล่าวว่า สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้การประเมินของสถานศึกษาทุกแห่งอยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาแต่ละสังกัดจึงได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งมีทั้งระดับชาติและระดับหน่วยงาน ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาพัฒนาโดยกรมสามัญศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเอกชนพัฒนาโดยสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 1) กล่าวว่า ในทางการศึกษามาตรฐานการศึกษา (Education Standard) คือเครื่องชี้วัดคุณภาพที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ที่กำลังได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า แม้ปริมาณทรัพยากรที่รับผิดชอบจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม แต่ระดับคุณภาพจะยังคงต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 1-2) ยังได้กล่าวถึงความหมายของคำ ที่เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ดังนี้

การกล่าวมาตรฐาน มักจะพบคำ ที่มีความเกี่ยวพันกันเสมอคือ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และระดับคุณภาพทั้งสามคำนี้ มีความแตกต่างกัน คือ

มาตรฐาน คือสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นสภาพปัจจัยวิธีการดำเนินงาน หรือผลผลิตที่มีคุณภาพ สภาพที่พึงประสงค์อาจกล่าวถึงสภาพที่เป็นอุดมคติ แต่จะต้องเป็นเรื่องที่มีโอกาสเป็นจริงได้ โดยทั่วไปมาตรฐานอาจแบ่งได้ 2 ประเภท ตามแหล่งที่มา คือ มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard) ได้แก่มาตรฐานที่เกิดจากทฤษฎี การวิจัย หรือหลักการต่างๆและมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard) ที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งๆที่ผู้กำหนดมาตรฐานต้องการ กับหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง มาตรฐานประเภทหลังจะแตกต่างกันไปตามสภาพของชุมชนและสังคม

ตัวบ่งชี้ คือลักษณะที่บ่งบอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน สามารถสร้างได้ 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสถานะที่ต้องการจะแสดงโดยยึดหลักเหตุผลทางทฤษฎีแล้วสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้ ส่วนอีกวิธีหนึ่งเป็นการสร้างตัวบ่งชี้โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปรโดยใช้วิธีการทางสถิติ

ระดับคุณภาพ คือ ประเด็นที่ใช้ในการพัฒนาและตัดสินคุณภาพของสภาพ หรือ การปฏิบัติในแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งมีข้อพิจารณาและการให้ระดับคุณภาพหลายระดับ เรียงจากน้อยไป มากหรือจากต่ำไปสูงตามข้อตกลงที่กำหนดไว้

โดยทั่วไปแล้วรูปแบบการพัฒนามาตรฐานมีหลายแบบแต่ละแบบมีจุดเด่นและ ข้อจำกัดแตกต่างกัน สำหรับโรงเรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีภารกิจหลากหลายในสภาพสังคมเศรษฐกิจ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีรูปแบบที่เหมาะสมอยู่ 2 รูปแบบ คือ (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 : 5-6)

1. รูปแบบองค์กรแห่งความรู้ (Organization Learning Model) รูปแบบนี้มีความ เชื่อว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจสังคมและปัญหาอุปสรรคที่ มีอยู่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น โรงเรียนจะมีประสิทธิภาพได้ต่อเมื่อโรงเรียนสามารถเรียนรู้ วิธีการปรับปรุง โรงเรียนให้ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจสังคม ตัวบ่งชี้หลักของมาตรฐานคือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนซึ่งพิจารณาจากหลายด้าน เช่น ความตระหนักถึงความต้องการของ ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน การควบคุมกำกับกระบวนการในโรงเรียน การประเมิน โครงการ การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจสังคม การวางแผนการพัฒนา เป็นต้น

2. รูปแบบการบริหารคุณภาพแบบองค์รวม (Total Quality Management Model) รูปแบบนี้มีความเชื่อว่า การบริหารสภาพแวดล้อมและกระบวนการภายในแบบองค์รวม เพื่อให้ บรรลุถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นกุญแจสำคัญต่อการประสานผลสำเร็จระยะยาว องค์ประกอบสำคัญในการบริหารคุณภาพแบบองค์รวมในโรงเรียน ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อ ผู้เกี่ยวข้อง การปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องการให้สมาชิกในโรงเรียนมีส่วนร่วม และการ ส่งเสริมให้สมาชิกได้พัฒนาตามความถนัด ความสนใจ ด้วยความเต็มใจ ตัวบ่งชี้หลักของมาตรฐาน คือ ประเด็นในการประเมินประสิทธิภาพโรงเรียน เช่นภาวะผู้นำ การบริหารบุคลากร การบริหาร กระบวนการ สารสนเทศและการวิเคราะห์ การวางแผนคุณภาพอย่างมียุทธศาสตร์ ความพึงพอใจ ของผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนผลการปฏิบัติงาน คุณภาพนักเรียนและผลกระทบที่ มีต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 6-7) เห็นว่า เมื่อ กำหนดมาตรฐานขึ้นมาแล้ว การที่จะทราบว่ามาตรฐานที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นมาตรฐานที่ดีหรือไม่ มีเกณฑ์พิจารณาต่างๆ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการ (Essential)
2. ต้องมีความเที่ยงตรง (Validity)

3. ต้องมีความชัดเจน (Precise) บอกได้ว่าเกิดอะไร ทำแล้วผลเป็นอย่างไร มีคำอธิบายที่ชัดเจน

4. สามารถวัดได้ (Measurable) ตอบได้ว่า มี ไม่มี ทำ ไม่ทำ

5. สามารถจัดการได้ ควบคุมได้ แก้ไขได้ (Manageable)

6. มีความยืดหยุ่น (Flexible)

เมื่อผ่านการพิจารณาแล้วมาตรฐานจะต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. เป็นข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะสำคัญของระบบการศึกษาในการที่จะบรรลุถึงสภาพเงื่อนไขและผลผลิตที่ต้องการ ดังนั้นตัวบ่งชี้ต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายของระบบการศึกษาและแสดงให้เห็นเป้าหมายเป็นระยะๆ (Benchmark) เพื่อใช้วัดความก้าวหน้า

2. เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่แสดงผลวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับผลผลิตของระบบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีตัวบ่งชี้ใดได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3. เป็นข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะสำคัญของระบบ เช่น ปัจจัย กระบวนการผลิต หรือผลกระทบ เพื่อให้มีความเข้าใจว่าระบบทำงานอย่างไร

4. เป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหา

5. เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและสามารถปรับเปลี่ยนได้ โดยการตัดสินใจเชิงนโยบาย

การสร้างและปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียน มีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่หลายวิธีส่วนวิธีที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเลือกใช้ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 : 12-15)

1. การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดมาตรฐานหรือสภาพที่พึงประสงค์ ในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานนั้นจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและความต้องการจากหลายๆด้าน สำหรับมาตรฐานการศึกษาต้องศึกษาปรัชญาการศึกษาเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา ความต้องการของสังคม

2. การกำหนดกรอบแนวคิด ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 จะทำให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินการกำหนดกรอบแนวคิด โดยทั่วไปการกำหนดกรอบแนวคิดจำแนกได้หลายประเภท ตามแหล่งและวัตถุประสงค์ของการกำหนด เช่น กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) กรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติ (Operational Framework) กรอบแนวคิดเชิงประเมิน (Assesment Frame) เป็นต้น กรอบแนวคิดที่เกิดขึ้นจะสร้าง

ความกระจำในการพิจารณาดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและมองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

3. การยกร่างมาตรฐาน เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนามาตรฐาน เพราะต้องกำหนดองค์ประกอบและรายละเอียดของมาตรฐานให้ถูกต้องตามกรอบทฤษฎีและเหมาะสมสอดคล้องกับข้อจำกัดและความต้องการ

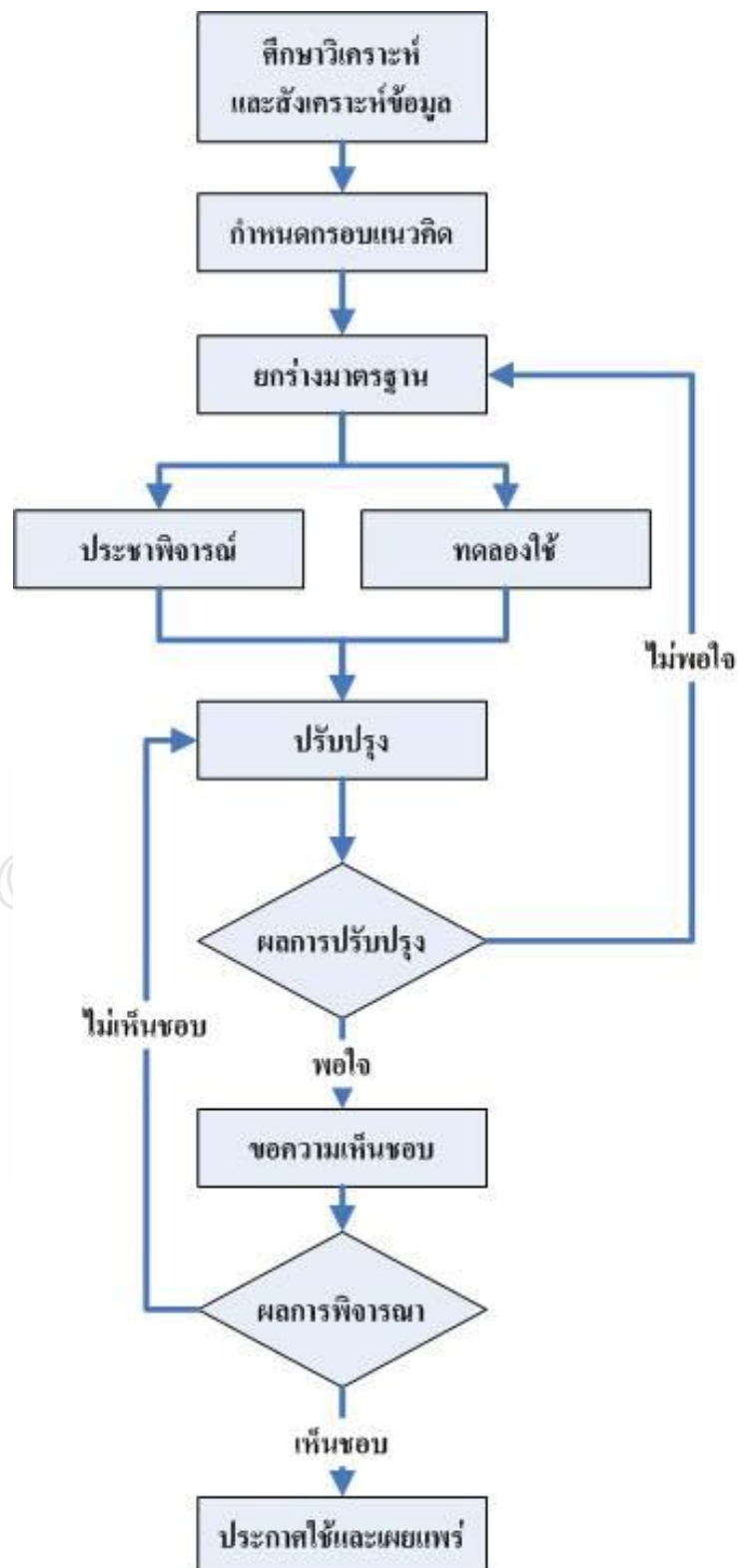
4. การทำประชาพิจารณ์ เป็นการนำ ผลที่เกิดขึ้นจากการยกร่างมาตรฐานไปให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมพิจารณาและเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม แล้วนำผลมาวินิจฉัยเพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐาน

5. การทดลองใช้มาตรฐาน เป็นการนำร่างมาตรฐานที่ผ่านการประชาพิจารณ์แล้วไปทดลองใช้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบความเป็นไปได้ในการนำ มาตรฐานไปใช้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่พบเพื่อนำมาปรับปรุงมาตรฐานต่อไป

6. การตรวจสอบ ปรับปรุงมาตรฐาน เมื่อมาตรฐานผ่านขั้นตอนการประชาพิจารณ์ และทดลองใช้มาแล้วโดยปกติจะตรวจสอบมาตรฐานเกี่ยวกับความถูกต้องเชิงเนื้อหา เชิงทฤษฎี เชิงโครงสร้างและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ เป็นต้น

7. การเสนอขอความเห็นชอบ การพัฒนามาตรฐาน โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำหรับมาตรฐาน โรงเรียนที่จังหวัด อำเภอและโรงเรียน จะต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอและกรรมการ โรงเรียนแล้วแต่กรณี

8. การประกาศและเผยแพร่ เมื่อมาตรฐาน โรงเรียนระดับต่างๆ ได้รับความเห็นชอบแล้วหน่วยงานเจ้าของมาตรฐานจึงจะสามารถประกาศและเผยแพร่มาตรฐานเหล่านั้นไปยังผู้เกี่ยวข้องได้ กระบวนการในการพัฒนามาตรฐานดังกล่าว มีขั้นตอนสรุปได้ตามภาพที่ 6

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนที่มา: สำนักงานคณะกรรมการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ (2541)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554ก : 2) เห็นว่า มาตรฐานเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในสถานศึกษาทุกแห่งมาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและ กำกับดูแล การตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานในบริบท นี้จึงเป็นมาตรฐานมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดให้มี มาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพ เพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ เป้าหมายพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับ การจัดการศึกษา 2 ประการ คือ

1. สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบมีเกณฑ์มาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐาน เดียวกัน
2. มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาไปใน ทิศทางใด

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554ก : 2-3) ยังให้ความเห็นว่ามาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้เรียนทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเองตามความคาดหวังของสังคมและ ประเทศชาติที่ต้องการคนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร จะทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้ที่มี คุณสมบัติตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนด
2. ครูใช้มาตรฐานเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะและคุณสมบัติตามที่ มาตรฐานกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด
3. ท้องถิ่นและสถานศึกษา ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
4. พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้นำชุมชน ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ ประชาชนได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การเรียนการสอนที่ทำให้คนไทยในท้องถิ่นเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่ กำหนด
5. ประเทศชาติ ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบ การศึกษาขับเคลื่อนไปพร้อมๆกัน สู่เป้าหมายเดียวกัน และทำให้เกิดภาพการจัดการศึกษาที่มีความหมาย

ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้ หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆเพิ่มขึ้น เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 15 มาตรฐาน 64 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 5 ด้านและมีขอบข่ายประเด็นในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา เป็นการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ และจัดทำ รายงานการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะ มาตรการเร่งรัดการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ขอบข่ายและประเด็นการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2554ค : 18-39)

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน

1.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ 6 ตัวบ่งชี้

1.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

1.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

มาตรฐาน

1.1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเอง จากสถานะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

1.1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่าง เหมาะสม

1.1.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเกียรติผู้อื่น

1.1.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/ นาฏศิลป์กีฬา/นันทนาการ ตามจินตนาการ

1.2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 4 ตัว บ่งชี้

1.2.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

1.2.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดที่ต่อผู้มีพระคุณ

1.2.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

1.2.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.3 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง มี 4 ตัวบ่งชี้

1.3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจาก ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆรอบตัว

1.3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

1.3.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการ เรียนรู้ระหว่างกัน

1.3.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

1.4 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มี 4 ตัวบ่งชี้

1.4.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสาร โดย การพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง

1.4.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของ ตนเอง

1.4.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมี เหตุผลประกอบ

1.4.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภูมิใจ

1.5 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้

1.5.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์

1.5.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตาม เกณฑ์

1.5.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเป็นไปตาม เกณฑ์

1.5.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์

1.6 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 4 ตัวบ่งชี้

1.6.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ

1.6.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจใน ผลงานของตนเอง

1.6.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.6.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความรู้ลึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพ

ที่ตนเองสนใจ

2. มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

2.1 มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มี 9 ตัวบ่งชี้

2.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ

2.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.1.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาทางสติปัญญา

2.1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้

2.1.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.1.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค

2.1.7 ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน

2.1.8 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา

2.1.9 ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ

2.2 มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มี 6 ตัวบ่งชี้

2.2.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน

2.2.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

2.2.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารสามารถจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

2.2.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ

2.2.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารจัดการการศึกษา

2.2.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา

2.3 มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชน ปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มี 3 ตัวบ่งชี้

2.3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด

2.3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนดของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.3.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

2.4 มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน มี 6 ตัวบ่งชี้

2.4.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น

2.4.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ

2.4.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

2.4.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 สนับสนุนให้ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วย

2.4.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ

2.4.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน

2.5 มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาเต็มศักยภาพ มี 3 ตัวบ่งชี้

2.5.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคงสะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก เพียง อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

2.5.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและปลอดภัยของผู้เรียน

2.5.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.6 มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มี 6 ตัวบ่งชี้

2.6.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.6.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.6.3 ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.6.4 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.6.5 ตัวบ่งชี้ที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง

2.6.6 ตัวบ่งชี้ที่ 6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

3. มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1 มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้

3.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

4. มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

4.1 มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้นมี 2 ตัวบ่งชี้

4.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

4.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

5. มาตรฐานการส่งเสริม

5.1 มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น มี 2 ตัวบ่งชี้

5.1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้นตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

5.1.2 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

จึงสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และมีคุณธรรม พร้อมทั้งออกไปเผชิญกับสังคม และทำให้เกิดความมั่นใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1.6 การดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพ และเพื่อให้เป็นไปตามสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาควรดำเนินการให้ครอบคลุมแนวทางหลักต่อไปนี้

1. สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นประจำทุกปี โดยควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นไป

2. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3. การประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอน ควรเน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

4. สถานศึกษาควรจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในให้เรียบร้อยก่อนเริ่มปีการศึกษาใหม่ทุกปีของทุกปี โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและสาธารณชน

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544ง : 9) เห็นว่า โรงเรียนเป็นที่ไว้วางใจและเชื่อมั่นของสังคมว่าสามารถผลิตผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม

ฉะนั้นปัจจัยและกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีมาตรฐานจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ และเสนอแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษาดูกรมวิชาการ 2544จ :11-12)

1. จุดประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน

1.2 เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม เกิดความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนสามารถจัดการและพัฒนาผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร

1.3 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2. กรอบแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2.2 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ

2.3 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

2.4 การมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ

2.5 การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรดำเนินการดังนี้

3.1 การศึกษาและการเตรียมการ

3.1.1 ตั้งคณะทำงาน

3.1.2 ให้การศึกษา

3.1.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการ

3.2 การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.1 การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน

3.2.2 การจัดทำมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน

3.2.3 การจัดทำ ธรรมนูญโรงเรียน ที่มีแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา
โรงเรียนที่เอื้อต่อการประเมินภายในและภายนอก

3.2.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

3.2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.3 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3.1 การทบทวนแผน

3.3.2 การพัฒนาบุคลากร

3.3.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

3.3.4 การดำเนินการ

3.3.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4. การตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (เป็นการประเมิน
ภายใน)

4.1 การเตรียมการ

4.2 การตรวจและการประเมิน

4.3 การสรุป

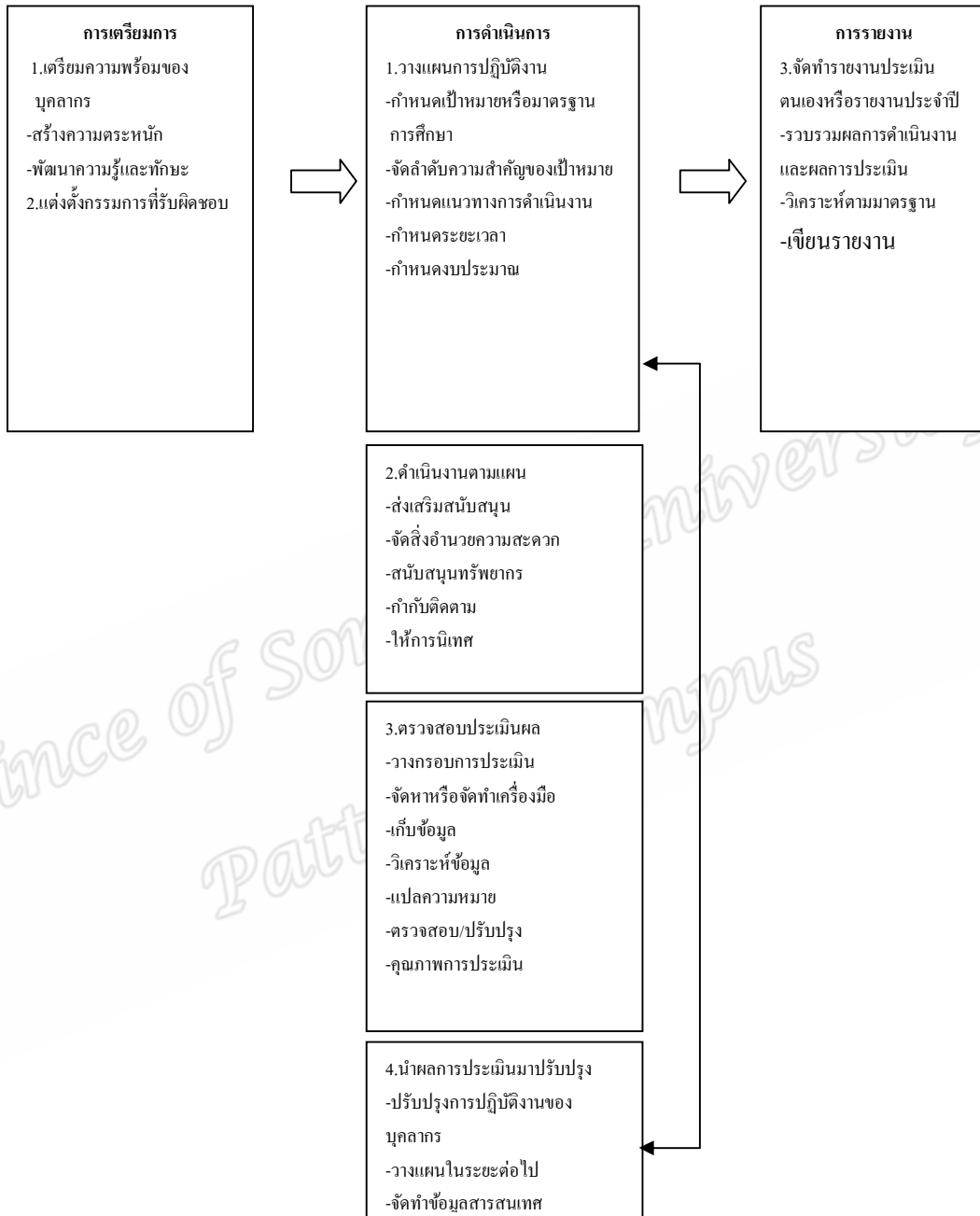
4.4 การรายงาน

5. การพัฒนาและการปรับปรุง

6. การเตรียมการรับประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด (เป็นการประเมิน
ภายนอก)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 12) กล่าวว่า ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา จะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า เเบบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างมีระบบ ในการดำเนินการการประกันคุณภาพภายใน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้ หลังจากนั้น

บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงร่วมการวางแผน ร่วมกันปฏิบัติร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ทั้งหมด ตามภาพที่ 7

ภาพที่ 6 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ที่มา : กรมวิชาการ (2543)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) : 1) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพปัจจุบันสถานศึกษามีการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา และเมื่อสิ้นปีการศึกษา จะต้องทำรายงานประจำปี ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น เป็นปกติของการทำงาน สถานศึกษาต้อง

สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายในของสถานศึกษา จัดทำเครื่องมือการประเมินภายในแล้วจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เอกสาร ร่องรอยหลักฐานอย่างเป็นระบบ ครูและบุคลากรจะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อมูลสารสนเทศในผลงานของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 14-49) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

1.1 การเตรียมการความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในคือการบริหารคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติและงานที่ทำอยู่แล้วจึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้นคุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นลำดับแรก โดยอาจดำเนินการดังนี้

1.1.1 การสร้างความตระหนักคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องช่วยกันทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายเห็นคุณค่าและมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน บุคลากรส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพในค่อนข้างน้อยและไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเอง จึงควรอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการการประกันคุณภาพได้

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมาย ในรูปคณะกรรมการหรือคณะทำงาน การตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น การมีคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผน เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีการจัดทำ ธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของสถานศึกษากับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด ขั้นตอนการวางแผนมีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย ที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่างๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ คือ

(1) เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลัก ที่เป็นความต้องการส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ

(2) สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

(3) ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ที่แสดงภาพของสถานศึกษาตามความจริง

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น และสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา

2. ในการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย เป็นการดำเนินการที่จะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะจะทำให้ทราบว่าเป้าหมายต่างๆ ที่ต้องการนั้น เป้าหมายใดมีความสำคัญมากน้อยต่างกันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากรและช่วงระยะเวลาที่จะดำเนินการพัฒนาเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน เป็นการนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความคิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิด โครงการหรือ

กิจกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วย

4. การกำหนดระยะเวลาในการทำหน้าที่กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับ การดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมต่างในแผนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อไรและยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล จะได้ติดตามงานได้ว่า มีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

5. การกำหนดงบประมาณ ควรคิดงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆตามแผนอย่างรอบคอบและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียงหรือความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย โดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

6. การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนหรือในกิจกรรมและโครงการต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีกำหนดไว้ในแผนอย่างชัดเจนว่าเรื่องใดจะเป็นหน้าความรับผิดชอบของใครบ้าง

2.2 การดำเนินการตามแผน เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยในระหว่างการดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และความมุ่งมั่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญนอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

1. ส่งเสริมและสนับสนุน ให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข
2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กำกับติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผน

4. ให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบและการประเมิน การประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เกิดการดำเนินงานที่ผ่านมาระบุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใดบ้าง ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆเพื่อพิจารณาว่า การดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่

ความสำเร็จตามมาตรฐานหรือเป้าหมาย และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติหรือไม่ มีจุดอ่อนจุดแข็งประการใด มีส่วนร่วมที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้มากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาก็ต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไปกิจกรรมการตรวจสอบประมวลผลภายในที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย การวางกรอบการประเมิน การจัดหา จัดทำ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพการประเมิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางกรอบการประเมิน คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการวางกรอบการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่า จะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบการประเมินอย่างไร

2. การจัดหา จัดทำ เครื่องมือ คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การประเมินภายในอาจใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ที่เหมาะสมกับตัวบ่งชี้ที่จะวัด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สถานศึกษาควรวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำ งานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด ในการเก็บข้อมูล หากข้อมูลใดมีอยู่แล้วในสถานศึกษา ไม่ควรจัดเก็บใหม่ ให้นำข้อมูลที่มีอยู่มาประมวลผล วิเคราะห์และนำไปใช้ได้เลย การเก็บข้อมูลควรเก็บจากหลายๆแหล่ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและทำให้ได้สารสนเทศในมุมมองต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับภาพรวมของสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใดเพื่อจะได้ นำผลมาใช้

5. การแปลความหมาย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายของข้อมูล โดยมีการเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันศึกษาประกอบกับเกณฑ์ของที่อื่นว่าเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน และเนื่องจากการประเมินตนเองเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ดังนั้นเกณฑ์การประเมินควรดูพัฒนาการของสถานศึกษาด้วย ในช่วงแรกอาจกำหนดเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาสามารถทำได้ ง่ายไปก่อนเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงาน แล้วค่อยๆปรับให้สูงขึ้น

6. การตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้วก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่าถูกต้องหรือน่าเชื่อถือเพียงใด

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไปรวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ ได้แก่

1. การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ในระหว่างการดำเนินงานและมีการตรวจสอบประเมินทั้งในระดับรายบุคคล หรือระดับชั้น รายวิชา ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงานได้เผยแพร่ให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การวางแผนระยะต่อไป การนำ ผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ถ้าสถานศึกษานำ ผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบันก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมินสถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการ ได้ง่ายขึ้นในทุกๆด้าน

3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

สถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษาผู้ปกครอง หรือชุมชนหน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอกเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

3.1 รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน

3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา

3.3 เขียนรายงานการรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มากซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น

การดำเนินงานการประกันคุณภาพในตามขั้นตอนดังกล่าว มีขั้นตอนเป็นไปตามภารกิจในการบริหารคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ (สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ 2539:13-14)

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan -P)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check-C)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

ขั้นตอนทั้ง 4 นี้ จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า plan-Do-Act หรือ PDCA ซึ่งเสมือนเป็นวงจรอันหนึ่ง เรียกว่า วงจรเดมมิง (The deming Cycle) วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการทำ ให้งานสำเร็จอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือวางใจได้ โดยใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างต่อเนื่องในการติดตามปรับปรุงพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย

จึงสรุปได้ว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมทุกด้าน โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษา นอกจากนี้แล้วสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผน แล้วนำแผนวางไว้สู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลต่อผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ยังจะต้องตรวจสอบประเมินผล นำผลการประเมินมาปรับ แล้วรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2.1.7 แนวทางเพื่อสร้างระบบคุณภาพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จาร์วัจน์ สองเมือง (2552 : 46-58) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสู่การสร้างคุณภาพมาตรฐานในการจัดการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม อันประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสองประการคือ อัลกรุอันและอัลซุนนะห์ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณค่าของมนุษยชาติที่สังคมสมัยนั้นถือปฏิบัติอยู่ ความล้มเหลวขององค์กรมุสลิมคือการไม่นำแนวทางที่ปรากฏในอัลกรุอันแลอัลซุนนะห์มาสู่การปฏิบัติใช้และแนวทางที่สามารถสร้าง

คุณภาพและความสำเร็จที่ยั่งยืนแก่องค์กรอิสลามได้คือการปฏิบัติตามแนวทางของอิสลาม ดังที่ปรากฏในอัลกรุอานซูเราะห์อัลมาอิดะห์ อายะห์ที่ 67

﴿ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ

النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

“โอ้บรรดาอฮฺล จงประกาศสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่เจ้าจากพระเจ้าของเจ้าและถ้าเจ้ามิได้ปฏิบัติ เจ้าก็มิได้ประกาศสารของพระองค์”

การทำงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาเป็นหน้าที่และภารกิจที่ยิ่งใหญ่สำหรับพี่น้องมุสลิมทุกคน การทำงานดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ความถนัดหรือความชำนาญของแต่ละท่านและประเด็นนี้จะเห็นได้ว่ามนุษย์ในโลกนี้มีความถนัด ความสามารถหรือความชำนาญไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้

อิสลามส่งเสริมและสนับสนุนให้การทำงานตามแนวทางอิสลามที่อยู่บนพื้นฐานของญามาอะฮฺ (แบบมีส่วนร่วม) และเช่นเดียวกันเมื่ออยู่ในองค์กร สมาชิกในองค์กร จะต้องให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม อิสลามสนับสนุนให้ทำงานแบบญามาอะฮฺเนื่องจากการทำงานแบบเดียวจะใช้แนวคิดเพียงคนเดียวซึ่งในการทำงานอาจจะไม่ครอบคลุมและรอบคอบ เหมือนร่วมกันคิดหลายๆคนนอกจากนั้น อาจจะขาดด้านหนึ่งด้านใด ซึ่งหากร่วมกันคิดจะมีการบกร่องน้อยมาก ด้วยเหตุดังกล่าว การทำงานในการฟื้นฟูอิสลามนั้น เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการทำงานแบบญามาอะฮฺ

กระบวนการทำงานแบบญามาอะฮฺที่คืบหน้า จะประกอบด้วยการวางแผน วางคน ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนเป็นอย่างดีซึ่งจะแตกต่างกับการทำงานแบบเดียวที่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้น ท่านรอซูล (ซ.ล.) ได้รวบรวมบรรดาซอฮาบะ ฆ บ้านของอัลอัครอมอบีอัครอมและการทำบัยอะฮฺ วางแผนการทำงานอิสลามเป็นครั้งแรก และสามารถพิชิตคาบสมุทรอาหรับได้ในเวลาถัดมา

หากศึกษาการทำงานแบบญามาอะฮฺ จะเห็นได้ว่าลักษณะการทำงานดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมที่ปฏิบัติกัน ต้องมาจากมติของของญามาอะฮฺ จากความหมายข้างต้นสามารถเข้าใจว่า การทำงานแบบญามาอะฮฺ แม้จะเข้าไปเพียงคนเดียวก็ตาม ตรงกันข้ามหากทำงานหลายคนร่วมกันแต่มิได้ประชุมหรือการกำหนดแนวทางเป็นญามาอะฮฺ ก็ไม่เรียกว่าการทำงานแบบญามาอะฮฺ

2. ญามาอะฮ์นั้นต้องมีระบบและวิธีที่ละเอียดอ่อนเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติ และต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เราเชิดชูชมเชย หมายถึง จุดกำหนดวิธีการและอ้างอิงต้องกลับสู่อุดมการณ์ อิสลามทั้งสิ้น กล่าวคือ ญามาอะฮ์ต้องยึดมั่นกับอัลกรุอานและสุนนะฮ์ของท่านรอซูล

3. การทำงานทุกอย่างนั้นต้องสอดคล้องกับแนวทาง การวางแผนและวิธีการจาก มติที่ประชุม ต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างสื่อการปฏิบัติระดับขั้นตอนจุดประสงค์หลักและ วิธีการที่เป็นมติที่ประชุม อิสลามได้เน้นแนวทางและจุดประสงค์นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของ บทบัญญัติ ด้วยเหตุนี้การทำงานแบบญามาอะฮ์ จะไม่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม

4. การทำงานทุกอย่างวางเป้าหมาย เพื่อไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้จุดประสงค์ ชัดเจนนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเมื่อจุดประสงค์ที่ชัดเจนแล้วจะทำให้การวางแผนการกำหนดกฎ ต่างๆ นั้น จะสามารถปฏิบัติได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการทำงานแบบญามาอะฮ์เป็นสิ่ง ที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชาวมุสลิม อย่างไรก็ตาม กระบวนการทำงานแบบญามาอะฮ์นั้น จะต้อง มีเป้าหมายที่ดีโดยทำงานเป็นทีม ฝึกอบรมผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถทำ เทียมกันและที่สำคัญยิ่งในการทำงานแบบญามาอะฮ์จะต้องมีผู้นำหรือหัวหน้างานที่สามารถนำพา สมาชิกได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ส่วนหน้าที่ของสมาชิกจะต้องปฏิบัติและเชื่อ ฟังผู้เป็นหัวหน้าอย่างเคร่งครัด ดังที่อัลกรุอาน กล่าวว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

“บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลลอฮ์และจงเชื่อฟังปฏิบัติตามรอซูลและบรรดา เจ้าหน้าทีในบรรดาหมู่ผู้เจ้า ครั้นถ้าผู้เจ้าโต้แย้งกันในสิ่งใดก็ดี คำนั้น จงอ้างมัน (ข้อโต้แย้ง) กลับ ยังอัลลอฮ์ (อัลกรุอาน) และรอซูล (สุนนะฮ์และฮาดีษ) ถ้าผู้เจ้าศรัทธา (โดยแท้จริง) ในอัลลอฮ์ และวันสุดท้าย นั้นเป็นการดีกว่าและการให้ความหมายที่เหมาะสมยิ่ง” (อัลกรุอาน ,4:59)

จากการศึกษาหลักการศาสนาในเบื้องต้น พบว่าสามารถนำมาเป็นกรอบในการ ออกแบบระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ และในเบื้องต้นนี้ สามารถออกแบบระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของ กระบวนการดำเนินงาน และ 2) ส่วนควบคุมกระบวนการซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ส่วนกระบวนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่นำเสนอขั้นตอนการบริหารจัดการเพื่อ การสร้างมาตรฐานและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้จะประกอบด้วย

1.1 การกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้ท่านศาสนทูต (ซ.ล) ได้กล่าวไว้ว่า

الاعمال بالنيات

“แท้จริงภารกิจงานนั้นด้วยการตั้งเจตนารมณ์”

ทั้งนี้เป้าหมายดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและมีความ ชัดเจน

1.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ หรือการวางแผนการดำเนินการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าการเผยแพร่ของท่านทูต(ซ.ล) ท่าน ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ในการดำเนินงานของท่านศาสนทูต(ซ.ล)ให้ ความสำคัญต่อการวางแผนการดำเนินงาน และจะพบว่าในการวางแผนการดำเนินงานนั้นท่านศา สनทูต(ซ.ล)ท่านจะรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายจากทุกฝ่าย จากนั้นจึงเลือกแนวทางที่ดีที่สุด ดังนั้นในขั้นของการกำหนดแนวทางปฏิบัตินั้นจะต้องประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ การสร้าง ตัวเลือก และการคัดเลือก

1.3 การมอบหมาย ทั้งนี้ภายหลังจากการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานแล้ว ท่านศา สนทูต(ซ.ล)จะมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ซึ่งท่านจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเลือกสรร บุคคลทำหน้าที่ โดยท่านจะเลือกคนให้เหมาะสมกับงาน ท่านจะชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานให้ ประสบความสำเร็จ ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน คือ การพิจารณา บุคคลและการชี้แจง

1.4 การดำเนินงาน เมื่อมีการมอบหมายแล้ว ผู้ที่รับมอบหมายงานแล้ว ผู้ที่รับ มอบหมายงานจะต้องปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและทุ่มเท ทั้งนี้จากประวัติศาสตร์ระบุปัจจัยที่ นำความสำเร็จของการปฏิบัติงานบรรดาซอฮาบะห์ไว้ว่า จะต้องมีความมานะในการทำงาน การ สะสางงานอย่างต่อเนื่องฉะนั้น หากมุสลิมคนที่มีความรับผิดชอบ เขาจะปฏิบัติงาน โดยการรำลึกถึง โองการอัล-กุรอานที่อัลลอฮ.ทรงเตือนเขาว่า พระองค์ทรงเฝ้าและมองการกระทำของเขายู่ ตลอดเวลา และเขาจะต้องกลับไปหาพระองค์อย่างแน่นอน ด้วยเหตุดังกล่าว การงานทุกอย่างที่เขา รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติด้วยความทุ่มเททั้งกำลังใจและกำลังกายอย่างสุดความสามารถ

นอกจากนั้น การทุจริตต่างๆ จะไม่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของเขา เนื่องจากอัลลอฮ์ได้กล่าวกับบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายว่า

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَخُوْنُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَتَخُوْنُوْا اٰمَنَتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٢٧﴾

“บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าทุจริตต่ออัลลอฮ์.และรอซูล และจงอย่าทุจริตต่อบรรดาของฝากของพวกเจ้า โดยที่พวกเจ้ารู้กันอยู่” (อัลกุรอาน,8:27)

และจะต้องสะสางงานดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงโดยไม่ค้างคาไว้ ดังนี้ดังที่ท่าน อุมัร บินคอตตอบ ได้กล่าวต่อเจ้าหน้าที่ของท่านไว้ว่า

“แท้จริงแล้วผู้ที่ทำงานอย่างขยันขันแข็งนั้นคือ ผู้ที่ไม่ค้างคางานที่ควรทำให้เสร็จภายในวันนี้ไปเป็นวันพรุ่งนี้เนื่องจากหากงานดังกล่าวค้างไว้แล้วเสมือนว่าเขาได้รวบรวมงานจนเพิ่มมากขึ้นจนไม่รู้ว่าจะงานไหนควรทำก่อนและงานไหนควรทำทีหลัง” (อะหมัด อิบรอฮีมบินอบูซัยน, 1981 :74 อ้างถึงใน จารูวัจน์ สองเมือง และคณะ)

1.5 การติดตามงาน ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีการดำเนินการในภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบแล้ว และพบว่ามีข้อผิดพลาดก็จะต้องมีการแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการตรวจสอบในอนาคต ดังวณะของท่านศาสนทูต (ซ.ล.) ที่กล่าวไว้ว่า

حَا سَبَوَا اَنْفُسَكُمْ قَبْلَ اَنْ تَحَا سَبَوَا

“จงตรวจสอบตัวของท่าน ก่อนที่ท่านจะถูกตรวจสอบ”

เมื่อมีการติดตาม ตรวจสอบงานแล้ว อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญตามมามีคือการสื่อสารระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากหากการรับมอบภาระหน้าที่ดังกล่าวโดยปราศจากความรู้ความเข้าใจแล้ว ย่อมส่งผลเสียต่องานที่รับผิดชอบ ดังวณะของท่านศาสนทูต(ซ.ล.)ที่ว่า

“เมื่ออามานะห์สูญสิ้นไป จงรอคอยการมาเยือนของวันกียามะห์” ศอฮาบะห์จึงถามว่า “เพราะอะไรอามานะห์ที่จะต้องสูญสิ้นไป?” ท่านรอซูลจึงตอบว่า “เมื่อใดที่หน้าที่ถูกมอบหมายไว้แก่ผู้ที่ขาด

ความเชี่ยวชาญในงานนั้นๆ และวินาทีนั้นจงรอคอยการมาเยือนของวันกียามะห์”(รายงานโดย อาบิซูรียเราะห์)

1.6 การสรุปรงาน ภายหลังกการดำเนินงานจะต้องมีการสรุปรงาน โดยในกระบวนการสรุปรงานจะประกอบด้วย การตรวจสอบความถูกต้องและการปรับปรุงงานในอนาคต ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานจะต้องได้รับการตรวจสอบ ดังที่ปรากฏในอัลกรุอาน

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

“และจงตวงให้เต็ม เพื่อพวกเจ้าตวงและจงชั่งด้วยตาชั่งที่เที่ยงตรง นั้นเป็นการดียิ่งและเป็นการตัดสินใจที่ดีกว่า และอย่าติดตามสิ่งที่เจ้าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นแท้จริง หู และตา และหัวใจทุกสิ่งเหล่านั้นจะถูกสอบสวน” (อัลกรุอาน, 17: 35-36)

จากโองการข้างต้น อัลลอฮ์ทรงย้ำเตือนถึงการปฏิบัติงานในแต่ละความรับผิดชอบของทุกคนว่าต้องปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้องและเที่ยงตรง ทั้งนี้เนื่องจากทุกการงานจะต้องได้รับการสอบสวนจะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเกิดขึ้นได้ แต่ผู้รับผิดชอบกิจการใดๆจะต้องให้ความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดดังกล่าว เพราะหากปล่อยไว้ก็ถือว่าเป็นความผิดของผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องถูกสอบสวน และในกรณีที่พบข้อผิดพลาดก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

2. ส่วนควบคุมกระบวนการในการดำเนินการจะต้องมีส่วนควบคุมการดำเนินการ โดยประกอบด้วย 4 กระบวนการคือ

2.1 ตะวักกัลบ์ หมายถึง การมอบหมายความสำเร็จไปยังอัลลอฮ์ เป็นบันไดขั้นสุดท้ายของแนวทางการดำเนินสำหรับมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์อย่างเคร่งครัดเขาทั้งหลายจะมีจิตสำนึกในการทำงานทุกอย่างด้วยการมอบความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์ในการขอความสำเร็จ ปัจจุบันนี้ มนุษย์บางคนมิได้ให้ความสำคัญต่อการมอบความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์ในการทำงานของเขา เช่น พยายามสร้างเครื่องมือ ขึ้นตอน วางแผนและกระบวนการที่ดีในการดำเนินงาน แต่การปฏิบัติของเขานั้น อาจจะไม่สำเร็จดังเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามหลักการของศาสนาอิสลามขึ้นอยู่กับเครื่องมือ การวางแผนและกระบวนการดำเนินการของมนุษย์อย่างเดียว แต่จะมีผู้ที่มีอำนาจเหนือสิ่งสรรพสิ่งเป็นผู้กำหนดความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามมุสลิมที่ดีจะต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของเขาทั้ง เครื่องมือการวางแผนและกระบวนการไปสู่ความสำเร็จแต่ผลของการให้ความสำเร็จที่แท้จริง คืออัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น ด้วยเหตุมุสลิมทุกคนตระหนักอยู่เสมอว่าหลักการศาสนาอิสลาม นั้น จะต้องมอบหมายการงานต่ออัลลอฮ์ และไม่สามารถแยกกันระหว่างการดำเนินงานกับการ มอบหมายความไว้วางใจต่ออัลลอฮ์ พระองค์ได้กล่าวในอัลกรุอาน

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

“ครั้นเมื่อเจ้าได้ตัดสินใจแล้ว ก็จงมอบหมายแก่อัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักใคร่ ผู้ที่มอบหมายทั้งหลาย” (อัลกรุอาน, 3: 159)

ทั้งนี้มียารายงานจากท่านศาสนทูต (ซ.ล) ว่า มีชายอาหรับคนหนึ่งไม่ได้ผู้รู้ของตน เขาปล่อยอูฐให้เป็นอิสระ โดยบอกว่าการทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการมอบหมายต่อพระเจ้า ท่านศาสนทูต (ซ.ล) กล่าวกับเขาว่า จงผูกอูฐเสียหลังจากนั้นจึงมอบหมายต่อพระเจ้า

ด้วยเหตุนี้ในความหมายของการตะวัตกัลบีในการสร้างคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนนี้ จึงหมายถึงการควบคุมปัจจัยเกื้อหนุน หรือการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ให้กับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถึงแม้ว่าการทำงานจะ คาดหวังความสำเร็จเป็นที่ตั้ง แต่สำหรับภารกิจในอิสลามแล้ว ทุกการงานเมื่อมีการตั้งเป้าหมาย มี การเตรียมความพร้อม มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ และมีการดำเนินการแล้ว จำเป็นที่จะต้อง มอบหมายการกระทำ การดำเนินการทั้งหมดไป

2.2 ชูรอ หมายถึง การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งเป็น เงื่อนไขของการดำเนินกิจกรรมตามหลักการอิสลาม การประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นระหว่างกันเป็นกระบวนการหนึ่งในการทำงานในอิสลาม ดังปรากฏไว้ในอัลกรุอานที่ว่า

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

“เนื่องด้วยความเมตตาจากอัลลอฮ์นั่นเอง เจ้า (มุฮัมมัด) จึงได้สุภาพอ่อน โยนแก่พวกเขา (ผู้ศรัทธา) และหากเจ้าเป็นผู้ประพฤติหยาบช้ำ และมีใจแข็งกระด้างแล้วไซ้รู้ แน่นอนพวกเขาก็ย่อมแยกตัว ออกไปจากรอบๆ เจ้าแล้ว ดังนั้นจงอภัยให้แก่พวกเขาเถิด และจงขอรอภัยให้แก่พวกเขาด้วย และจง

ปรึกษาหารือกับพวกเขาในกิจการทั้งหลายครั้งเมื่อเขาได้ตัดสินใจแล้ว ก็จงมอบหมายแต่อัลลอฮ์เถิด แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักใคร่ผู้มอบหมายทั้งหลาย” (อัลกุรอาน, 3: 159)

การชुरอจะสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนของการทำงาน และเกิดขึ้นได้ในหลากหลายลักษณะ แต่ทั้งนี้จะไม่มีการชुरอในส่วนที่ขัดกับกฎข้อบังคับที่สามารถแก้ไขได้ เช่น การปรึกษาหารือในประเด็นที่ขัดแย้งกับหลักการศาสนา เป็นต้น

2.3 นาซีฮัต หมายถึงการตักเตือนซึ่งกันและกันในช่วงการดำเนินงานจะต้องมีการตักเตือนซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นก่อนเริ่มการทำงาน ระหว่างการทำงาน และภายหลังเสร็จสิ้นการทำงาน ทั้งนี้ ดังที่ปรากฏในวจนะของท่านศาสนทูต (ซ.ล) ที่ว่า “ศาสนาคือการตักเตือน”

การตักเตือนกันจะต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การทำงานอยู่ในกรอบการทำงานที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับข้อกำหนดหรือระเบียบที่วางไว้ และเมื่อได้รับการตักเตือนแล้วผู้ได้รับการตักเตือนต้องให้ความสนใจและมีการปรับปรุง ดังที่ปรากฏในอัลกุรอานที่ว่า

هَذَا ذِكْرٌ وَإِن لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَكَابٍ ﴿٤٩﴾

นี่คือข้อตักเตือน และแท้จริงสำหรับบรรดาผู้ยำเกรงนั้นแน่นอนทางกลับ (ของพวกเขา) ย่อมประเสริฐแท้ (อัลกุรอาน 38:49)

ผู้บริหารการศึกษา จะต้องสร้างบรรยากาศการตักเตือนให้เกิดขึ้นในการทำงาน และจัดระบบข้อมูลที่ได้รับเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.4 อุศวะหฺ หมายถึงการเป็นพี่น้องกัน เป็นหัวใจหลักสำหรับการทำงานในองค์กรอิสลาม ทั้งนี้ดังวจนะของท่านศาสนทูตที่ว่า

انما المؤمناخرة

“แท้จริงมุสลิมเป็นพี่น้องกัน”

การที่พี่น้องจะนำไปสู่การปรับปรุงให้การทำงานดีขึ้น ดังที่ปรากฏในอัลกรุอาน

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّتِي تَمَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ خَالَطُوهُمْ فَإِحْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتَكُمْ إِنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

“ทั้งในโลกนี้และปรโลก และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่าการแก้ไขปรับปรุงใดๆ ให้แก่พวกเขานั้น เป็นสิ่งที่ดียิ่ง และถ้าหากพวกเจ้าจะอยู่ร่วมกับพวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเขา (เพราะบรรดามุมนั้นเป็นพี่น้องกัน ในการนี้จงทำดีแก่เขาเหมือนเป็นพี่น้องของพวกเขา) และอัลลอฮฺทรงรู้ดีถึงผู้ที่ก่อความเสียหาย จากผู้ที่ปรับปรุงแก้ไข (ทรงรู้ว่าใครเป็นผู้ที่ปรับปรุงแก้ไขกิจการของเด็กกำพร้าให้ดีขึ้น และใครที่ก่อความเดือดร้อนให้เด็กกำพร้า) และหากอัลลอฮฺทรงประสงค์แล้ว แน่อนอนก็ให้พวกเขาลำบากไปแล้ว (ห้ามมิให้พวกเจ้ากินอยู่ร่วมกับเด็กกำพร้า อันเป็นเหตุให้พวกเจ้าได้รับความลำบาก)แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (อัลกรุอาน 2:220)

สรุป แนวทางเพื่อสร้างระบบคุณภาพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะต้องยึดหลักอัลกรุอานและซุนนะห์ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน แนวทางในการปฏิบัติ การมอบหมาย การดำเนินงาน และการสรุป และในส่วนการควบคุม จะต้องตะวักกัลป์ ชูรอ นาซีฮัต และอุคูอะห์ บุคลากรทุกคนจะต้องทำงานแบบญามาอะฮฺ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเสริฐ บุญเศษ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า คุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสภาพที่เป็นจริง ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียน อยู่ในระดับน่าพอใจ แต่เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ด้านบริบทและด้านผลผลิตอยู่ในระดับดี คุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสภาพที่พึงประสงค์ ตามการรับรองของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียนในระดับดีมาก คุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสภาพที่เป็นจริง ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน คุณภาพของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในสภาพที่พึงประสงค์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน คุณภาพที่เป็นจริงกับคุณภาพที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 คุณภาพที่เป็นจริงกับคุณภาพที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครู วิชาการ โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สยาม สุ่มงาม (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพ : กรณีศึกษา โรงเรียนนาร่อง สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี พบว่า กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของ สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีเริ่มดำเนินการปีการศึกษา 2541 ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี โดยخانรับนโยบาย 4 ประกัน มีการดำเนินงาน โดยใช้องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 ขั้นตอน 1) การควบคุมคุณภาพ 2) การตรวจสอบและการปรับปรุงโรงเรียน และ 3) การประเมินคุณภาพโรงเรียนเพื่อการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาในสถานะจังหวัดนาร่อง สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วยการทำประชาพิจารณ์ พร้อมทั้งจัดอบรมบุคลากรจำนวน 5 ครั้ง ซึ่งผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ จำนวน 50 คน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา นำไปถ่ายทอดและนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 260 โรงเรียน ปัญหาที่พบคือ การนำความรู้ไปถ่ายทอดของศึกษานิเทศก์ให้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีผนวกกับงานปกติ คือ การประชุมผู้บริหาร ประจำเดือน น้อยแห่งที่ใช้การฝึกอบรมพิเศษ ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนบางคน ได้รับความรู้ไม่ชัดเจนพอเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า การนิเทศ กำกับ ติดตามการถ่ายทอดยังไม่เป็นระบบ และยังพบว่า ทักษะคติและพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาบางคนยังมิได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขาดความรู้ ความตระหนักในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนพร้อมทั้งงบประมาณมิได้มีการจัดสรรให้สอดคล้องกับโครงการการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางการแก้ปัญหาของจังหวัด ด้านการถ่ายทอดความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานนิเทศก์ของจังหวัดได้ดำเนินการนิเทศด้วยการให้คำแนะนำ ด้านวิชาการกระตุ้นเตือนการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนให้เร่งรีบดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการผนวกเข้ากับการประชุมผู้บริหารประจำเดือน และการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณี ด้านการขาดงบประมาณ ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดมีนโยบายให้ดำเนินโครงการโดยใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ปรากฏผลที่น่าชัดเจนเนื่องจากอยู่ระหว่างการดำเนินการ

โรงเรียนนาร่องเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนซึ่งอยู่ในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการจัดทำไว้เพื่อการประกันตนเอง เนื่องจากคณะกรรมการ โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำเพียงบางส่วน

ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำที่ถูกรั้งรัดด้วยเวลาเพียง 2 เดือน อีกทั้งคณะผู้จัดทำยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน และคณะกรรมการ โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ยังไม่เข้าใจและสนใจบทบาทหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเพื่อชุมชนจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และด้านกระบวนการบริหาร ยังไม่ปรากฏผลการดำเนินงานที่เด่นชัด เนื่องจากขาดงบประมาณและอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ

ศุรศักดิ์ ศรีปาน (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สถานภาพการจัดการอาชีวศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนตามแนวดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรมเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งแนวดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านบุคลากรด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการบริหารกิจการนักศึกษา และด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการจัดการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนด้านกิจการนักเรียน นักศึกษา ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ด้านบุคลากร ส่วนอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และด้านการจัดการบริหาร

2. ปัญหาและอุปสรรคการประกันคุณภาพการศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการบริหาร ส่วนด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านกิจการนักเรียนนักศึกษา ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนและบุคลากร

เรวัตี ปานธรรม (2544) ได้ทำการวิจัย การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการดำเนินงานตามมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านการผลิต อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในภาพรวมมาตรฐานทั้ง 3 ด้านพบว่าการดำเนินงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามาตรฐานการเรียนการสอนมีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คชา พักเกตุและคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 7 พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษามาตรฐานด้านการเรียนการสอน และมาตรฐานการเรียนการสอนและมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน มาตรฐานคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีสภาพการ ปฏิบัติงานในมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนมาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านการ บริหาร โรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพการปฏิบัติงานในมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนและมาตรฐาน การบริหาร โรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มาตรฐานด้านการเรียนการสอนมี นัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพนักเรียน และ มาตรฐานด้านการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 ส่วนมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กัญญา ปุโรทกานนท์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น มี ความสอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับ มาก และผู้ใช้ระบบสารสนเทศมีความพึงพอใจต่อระบบการนำเข้าข้อมูล กระบวนการทำงานและ ผลลัพธ์ หรือรายงานของระบบ อยู่ในระดับมาก

จินทนา พิทยรัตน์ (2540) ได้ทำการวิจัย สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตาม โครงการรับรองคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการ โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนเอกชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและ เป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ แผนปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน จัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะ ปฏิบัติ ก่อน-หลัง ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของงานในทุกด้าน และนำผลการตรวจสอบไปใช้ในการปรับปรุงการ บริหาร โรงเรียน ร่วมวางแผนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ยกย่อง ประกาศเกียรติคุณ เผยแพร่ ผลงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียน และร่วมกิจกรรมของชุมชน มีปัญหาการปฏิบัติงานของ

คณะกรรมการ ได้แก่ ความร่วมมือจากบุคลากรมีน้อย ผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนมีน้อย การประสานงานล่าช้าและดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

มูฮัมมัดฮิลมี อูซัน (2549) ได้ทำการวิจัย การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งพบว่า สถานศึกษาเอกชน โดยรวมส่วนใหญ่ ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ยกเว้น องค์ประกอบที่ 8 (การรายงานคุณภาพการศึกษา) ที่ดำเนินการได้ในระดับน้อย และเป็น องค์ประกอบที่มีสถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปรไม่ได้ดำเนินการมากที่สุด องค์ประกอบที่ 5 (การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา) เป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการ ได้ดี คือ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกองค์ประกอบสถานศึกษาที่มีครู/บุคลากรที่มีความรู้เรื่องการประกันคุณภาพจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ดีกว่า สถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปร ส่วนสถานศึกษาที่ดำเนินได้น้อยกว่าสถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปร คือ สถานศึกษาขนาดเล็กสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีความสามารถระดับปานกลาง และสถานศึกษาที่มีครู/บุคลากรที่มีความรู้เรื่องการประกันคุณภาพจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 50 ในการดำเนินงานตาม รายการในแต่ละองค์ประกอบโรงเรียน โดยรวมส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาโดยปัญหาที่พบมากที่สุดเป็นปัญหาเดียวกัน คือ ภาระของผู้บริหาร / ครู บุคลากรมีจำนวนมากจนไม่สามารถปฏิบัติงานทุกงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี ปัญหาที่พบรองลงมา คือ ผู้บริหาร / ครู / บุคลากรไม่เข้าใจการจัดเตรียมเอกสาร / หลักฐานต่างๆ สำหรับการประเมิน ภายนอก ผู้บริหาร / ครู บุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่องานที่รับผิดชอบ งบประมาณ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด และการชี้แจง / การ ให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ไม่ตรงกันทำให้สถานศึกษาสับสนผล การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน โดยรวมส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพที่ สูง คือ ด้านผู้เรียนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ระดับชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลงานของผู้เรียนได้รับการยกย่อง แต่จำนวนสถานศึกษา ที่มีผลการสอบโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติสูงขึ้นมีเพียง ร้อยละ 52.6 และ 54.1 เท่านั้น ด้านครูในเรื่องการทำงานเป็นทีม การจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลงานเป็นที่ยอมรับ มี เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การพัฒนาตนเอง และการวิจัยในชั้นเรียน แต่จำนวนสถานศึกษาที่ครูมี ผลงานวิจัยในเรื่องชั้นเรียนสูงขึ้นมีเพียงร้อยละ 52.4 และ 51.9 เท่านั้น ด้านผู้บริหารในเรื่อง ภาวะ ผู้นำ ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาตนเอง การยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษาและ บุคคลภายนอก ด้านสถานศึกษาในเรื่อง การพัฒนาแบบทั่วทั้งโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร และ ความเชื่อถือ / ศรัทธาจากภายนอก และด้านชุมชน / ผู้ปกครองในเรื่องความร่วมมือกับสถานศึกษา

และความพึงพอใจในผลงานของสถานศึกษาและจากสภาพปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม จึงมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น

ชาคริต ชมชื่น (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งใช้กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาเชิงระบบ การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการพัฒนาทั้งระบบ โรงเรียน โดยมีเป้าประสงค์สำคัญคือ สถานศึกษามีคุณภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและคุณภาพมาตรฐาน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านคุณภาพนักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุน และระดับสถานศึกษาที่เริ่มจาก 1) การกำหนดกรอบแนวคิดการดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพ 2) ระบุปัญหา เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การดำเนินงานเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา 3) ร่วมวิเคราะห์และประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) เสริมสร้างจิตลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนางานและความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา แก่บุคลากรแกนนำของสถานศึกษา 5) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิรูปการบริหาร การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลตามกรอบงานประกันคุณภาพศึกษาแก่บุคลากรของโรงเรียน 6) สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพในวงจรคุณภาพ PDCA ตามองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานในสถานศึกษา 7) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ผลสรุปดังนี้ คือคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากใช้รูปแบบเสริมสร้างแล้ว โรงเรียนมีการดำเนินการในทุกรายการในระดับดี คุณภาพมาตรฐานด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยคุณภาพเพิ่มขึ้นในทุกรายการ ด้านผู้เรียน พบว่าคุณภาพมาตรฐานด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานความคิดและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน มาตรฐานทักษะการแสวงหาความรู้และทักษะการทำงาน และมาตรฐานด้านสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตและสุนทรียภาพ ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีค่าเฉลี่ยคุณภาพในทุกรายการเพิ่มขึ้น และจากการศึกษายังสรุปได้ว่า มีปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะและจำนวนครูในสถานศึกษา ปัจจัยด้านกระบวนการทำงานเชิงระบบ ปัจจัยด้านการ

สนับสนุน การกระตุ้นจากหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานภายนอก และปัจจัยและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

จากรู่วัจน์ สองเมือง และคณะ (2552) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพในพบว่า ใน โรงเรียนมีการดำเนินงานทั้งสามส่วน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลคุณภาพ แตกต่างกัน โดยบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับรอง ผู้รับผิดชอบงานประกัน และ บุคลากรฝ่ายอื่นๆ ซึ่งมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการทำงานด้านประกันคุณภาพต่างกัน และปัจจัยการดำเนินงานที่สำคัญ คือ 1) ระบบประกันคุณภาพยังไม่ครอบคลุมมิติของงานดำเนินงานของโรงเรียน 2) บางตัวบ่งชี้ไม่สอดคล้องกับภารกิจของโรงเรียน 3) การขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายของโรงเรียน 4) การขาดเครื่องมือ การประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับโรงเรียน 5) การขาดความรู้ด้านการประกันคุณภาพและทักษะการประยุกต์ใช้ และ 6) การขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการตามแนวทางอิสลามระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่ได้พัฒนาขึ้นมีเป้าหมายของระบบและกลไกการประกันคุณภาพ 3 ประการคือ 1) มุ่งให้เกิดการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาในอิสลามและของประเทศ 2) สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในโรงเรียน และ 3) เป็นระบบที่เชื่อมโยงทุกภารกิจสู่การปฏิบัติงานที่เป็นส่วนหนึ่งของอิบาอะห์ (ศาสนกิจ) โดยประกอบของระบบและกลไกประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ 1) ส่วนกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทางปฏิบัติ การมอบหมาย การดำเนินงานการติดตามแผน และการสรุปรายงาน 2) ส่วนควบคุมกระบวนการประกอบด้วย 4 กระบวนการ ตะวัคกัลบี (การมอบหมายความสำเร็จ ไปยังอัลลอฮ์) ชูรอ (การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น) นาซีฮัต (การตักเตือนซึ่งกันและกัน) และอูคูอะห์ (การเป็นพี่น้องกัน) ทั้งสององค์ประกอบหลักข้างต้นจะนำไปสู่การสร้างอามาลซอและห์ (งานคุณภาพ) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอิบาอะห์ (ศาสนกิจ)

เรื่องเดช เฟ็งจันท์ (2546 : 90 - 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1) ภาพรวมการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ การดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน คือ การเตรียมการก่อนการดำเนินงาน การดำเนินงาน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การดำเนินงานด้านการเตรียมการก่อนการดำเนินงานและด้านการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินงานด้านการจัดทำรายงานประเมินตนเอง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านการเตรียมการก่อนดำเนินงาน โดยภาพรวมสถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และพบว่าสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานเป็นทีม มีการดำเนินงานในระดับมากและมีคะแนนเฉลี่ยด้านนี้มากที่สุด ส่วนการจัดการฝึกอบรมหรือการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านนี้

3) ด้านการดำเนินงาน

(1) การวางแผนปฏิบัติงาน ภาพรวมขั้นนี้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาจัดให้มีแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปีมีความสอดคล้องกับ ธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ในขณะที่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมีการกำหนดงบประมาณแต่ละโครงการตรงกับสภาพความเป็นจริง มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

(2) การดำเนินการตามแผน ภาพรวมขั้นตอนนี้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยก่อนการนำแผนมาสู่การปฏิบัติสถานศึกษาได้มอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง และเป็นทางการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติงานทุกโครงการหรือกิจกรรมอย่างเพียงพอ การปฏิบัติตามแผนกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และการนิเทศและการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง การปรับปรุงแผนปฏิบัติงานประจำปีระหว่างปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และการนิเทศการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

(3) การตรวจสอบประเมินผล ภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีความน่าเชื่อถือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบการประเมินการดำเนินงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามสภาพความเป็นจริง โดยปราศจากความลำเอียง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ นอกนั้นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะคณะกรรมการตรวจสอบประเมินผลมีประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการประเมินเพื่อกำหนดแนวทางการประเมินซึ่งมีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานน้อยที่สุดในขั้นตอนนี้

(4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุง ภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ผู้เกี่ยวข้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงแผนการ

ดำเนินงาน และการนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานได้สะดวก มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านการจัดทำรายการประเมินตนเอง ภาพรวมด้านนี้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับการรวบรวมผลการประเมินมาจัดทำรายงานการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานมีการดำเนินงานให้เสร็จสิ้นก่อนสิ้นปีการศึกษา ส่วนข้ออื่นๆ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการสำรวจสภาพความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยดำเนินงานน้อยที่สุด

อภิรักษ์ บินมามะ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พร้อมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ผลจากการวิจัย พบว่า

1. การตรวจสอบภายในโดยกาประเมินตนเอง บุคลากรในโรงเรียนได้ร่วมจัดทำเครื่องมือเพื่อประเมินตนเอง โดยส่วนใหญ่โรงเรียนจะได้รับการตรวจสอบ จากผู้บริหารและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ส่วนนักเรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง มีเป็นส่วนน้อยที่มาร่วมประเมินการดำเนินงาน แต่จะทราบการดำเนินงานหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว โดยคณะกรรมการเป็นผู้ชี้แจงให้ทราบ

2. การนำผลการตรวจสอบและการปรับปรุงโรงเรียนไปใช้ พบว่า เมื่อฝ่ายประเมินและฝ่ายดำเนินการได้ร่วมกันประเมินตรวจสอบทำงานแล้ว จะนำผลการตรวจสอบมารายงานในที่ประชุมเป็นวาระ ๆ ไป

3. การจ้ดรายงานผลการประเมินตนเอง ในการจัดทำสรุปผลการประเมินตนเองของโรงเรียนนั้น บุคลากรในโรงเรียนนำสรุปผลการดำเนินงานของตนมารวมกันสรุปมาร่วมกันสรุปเป็นภาพรวมของโรงเรียนแล้วจัดทำเป็นรูปเล่ม

คอเลาะ การี (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553 ทั้ง 8 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ

ภายในอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามตัวแปร เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง อายุการทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนาคือ ควรทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียนเป็นปกติที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกันเป็นระยะมาอะฮ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (อิสติกอมะฮ)

ซัดวาน ชนะฮัย (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ด้านสภาพการเตรียมการ สภาพการเตรียมการจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนสภาพการเตรียมการจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติในระดับมาก สำหรับด้านสภาพการวางแผนการปฏิบัติงานจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน สภาพการวางแผนการปฏิบัติงานจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนสภาพการวางแผนปฏิบัติงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนสภาพด้านการดำเนินการตามแผน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน สภาพการดำเนินการตามแผน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนสภาพการดำเนินการตามแผน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติในระดับมาก ด้านสภาพการตรวจสอบประเมิน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน สภาพการตรวจสอบประเมิน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนสภาพการตรวจสอบประเมิน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ในด้านสภาพการนำผลการประเมินมาปรับปรุงจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน สภาพการนำผลการประเมินมาปรับปรุงจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับ มาก ส่วนสภาพการนำผลการประเมินมาปรับปรุง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับ มาก และด้านสภาพการจัดทำรายงานประเมินตนเอง จำแนกตาม

ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน สภาพการจัดทำรายงานประเมินตนเอง จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนสภาพการจัดทำรายงานประเมินตนเอง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับ มาก

รัตนา มณฑลเพชร (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนที่ได้รับการรับรองจาก การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ด้าน ภาวะผู้นำ รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุมงาน ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านแรงจูงใจ ด้านการ ตัดสินใจด้านการปฏิสัมพันธ์และอิทธิพล ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรม กระบวนการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนที่ได้รับการ รับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายด้านได้ ดังนี้ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนพัฒนา สถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา

นรุดีน อาดำ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษาแบบอิสลาม ในการมีส่วน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาแบบอิสลามใน โรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะตัวแปรประสิทธิภาพ การทำงาน ส่วนตัวแปรตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาด โรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

สมชาย พึ่งอ้อม (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมิน พบว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกที่ 2 สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการใน 8 การกิจมี การดำเนินงานอยู่ในระดับมากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ

ภายนอกกรอบที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ไม่แตกต่างกันปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับ การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ ที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ได้แก่ ปัญหาระบบข้อมูลสารสนเทศ การให้ความสำคัญและการมีส่วนร่วม ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ครุมีภาระงานมาก จำนวนบุคลากรไม่พอเพียงการ ดำเนินงานไม่ตรงตามที่ ปฏิทินปฏิบัติงานกำหนด ความต่อเนื่องของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การ จัดระบบการผลุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้แก่การ จัดระบบข้อมูล สารสนเทศ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การกำหนดภาระงานและการจัด อัตรากำลังครูการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การผลุงระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

รพีหะมะหะหะหะหะ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอนะนัง จังหวัดสงขลา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้าน พัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินการตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารสารสนเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบ ด้านการทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน เอกชนสอน อำเภอนะนัง จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการสอน สถานศึกษาที่มาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอนะนัง จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน

จำลอง รัตนโกเศศ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนครเขต 2 พบว่าสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ สภาพและปัญหาโดยรวมไม่ แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน สภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนปัญหาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนของ ข้อเสนอแนะทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประกัน

คุณภาพการศึกษาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

ซูวัยยะ ยานยา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในการประกันคุณภาพการศึกษากับสภาพดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในทั้งสี่ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านทั้งสี่ด้าน พบว่า ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามแผนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านนำผลการประเมินมาปรับปรุงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาต่างกัน พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่รับ .01 ในด้านการวางแผน จำแนกตามประสบการณ์การสอนต่างกัน พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการวางแผนและด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมครูใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในไม่แตกต่างกัน

ธงชัย ปิ่นทอง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการวางแผนการประเมินภายในเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีการวางแผนการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านการปฏิบัติงานตามแผนการประเมินภายในเพื่อการศึกษาสภาพและปัญหาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานตามแผนการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านการตรวจสอบการประเมินภายในเพื่อการศึกษาสภาพและปัญหาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีการติดตามตรวจสอบการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ด้านการนำผลการประเมินภายในไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีการนำผลการประเมินภายในไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายในอยู่ในระดับมากที่สุด

การเปรียบเทียบสภาพการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา แยกเป็นรายด้านและภาพรวมทั้งหมด พบว่า การประเมินภายในทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันในขนาดโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คจิตรพงษ์คำพันธ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา รองลงมาได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากกว่าครู

3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิเชียร จันทวิเศษ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย
3. สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสระแก้ว เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สกุน พงษ์เทศภณ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมากในทุกด้าน โดยมีมีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมากในด้านการแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบ เป็นลำดับที่ 1 ด้านการมีกรณีเหตุการณ์ปฏิบัติงานของครูให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลำดับที่ 2 ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน เป็นลำดับที่ 3 และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการพัฒนามาตรฐานโรงเรียน
2. ผลการเปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และระดับช่วงชั้นที่ปฏิบัติการสอนต่างกัน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในกระบวนการต่างๆที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไข โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนได้เสียต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้

มาตรฐาน ในฐานะผู้ทำการศึกษาวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาจึงนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ภาวนา สรเสณี (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม และมาตรฐานที่ 13, 14, 18 และ 20 มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง สำหรับมาตรฐานที่ 25 มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับ มาก

2. ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสงขลา เขต 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวม และมาตรฐานที่ 14, 18, 20 ไม่แตกต่างกัน ส่วนมาตรฐานที่ 13 และมาตรฐานที่ 25 มี ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดย ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่อปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่า ตำแหน่งครู

3. ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสงขลา เขต 2 ที่ปฏิบัติงานสถานศึกษาที่ขนาดต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายมาตรฐาน ปรากฏว่า มาตรฐานที่ 13, 14, 18, 20, และ 25 ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน

4. ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสงขลา เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายมาตรฐาน ปรากฏว่า มาตรฐานที่ 13, 14, 18, 20 และ 25 ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า ควร ดำเนินงานบริหารเชิงกลยุทธ์ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือจากชุมชน จัด กิจกรรมด้านบริหาร การเรียนการสอน และการเสริมหลักสูตรที่บูรณาการ เชื่อมโยงแนวทักษะด้าน ต่างๆ